

Käyttöönottopäätös

Tällä päätöksellä on arvioitu automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönoton edellytykset YEL-vakuutuksen päättämistä koskevissa päätöksissä.

Ratkaisu

Elo jatkaa automaattisen ratkaisumenettelyn käyttämistä YEL-vakuutusten päättämisessä.

Menettely on otettu käyttöön ennen julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain automaattista ratkaisumenettelyä koskevien säännösten voimaantuloa.

Perustelut

Hallintolaissa säädetyt edellytykset ja menettelyä koskeva aineellinen lainsäädäntö

Hallintolain 53 e § 2 momentin mukaan viranomainen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.

Hallintolain 53 e §:n perustelujen (hallituksen esitys 145/2022 s. 98) mukaan automaattisesti ratkaistavia asioita ovat ensinnäkin asiat, joiden ratkaisu voidaan johtaa riittävän yksiselitteisesti suoraan lainsäädännöstä ja tapauksen tosiseikoista. Lisäksi automaattisesti voidaan ratkaista asiat, joissa päätösten perustana olevasta osin tulkinnanvaraisesta lainsäädännöstä on kyseisessä asiaryhmässä vakiintunut ratkaisukäytäntö, jonka mukaan tiettyjen piirteiden mukaiset asiat (tyyppitapaukset) ratkaistaan aina samalla tavalla.

Elossa kaikki menettely perustuu lainsäädäntöön ja myös automaattinen päätöksenteko on sääntöpohjaista. Lainsäädännöllä tarkoitetaan sääntelyä laajasti eli EU-oikeudesta alemman asteisiin normeihin ja oikeuskäytäntöön. Elo on etukäteen harkinnut, mitkä tämän käyttöönottopäätöksen kohteena olevista asioista voidaan ratkaista automaattisesti niin, että lopputuloksena on lainmukainen ratkaisu. Elossa automaattisesti ratkaistavat asiat ovat sellaisia, joissa ratkaisu voidaan johtaa yksiselitteisesti lainsäädännöstä ja kyseisen tapauksen tosiseikoista tai joissa Elolla on vakiintunut ratkaisukäytäntö.

Automaattinen ratkaiseminen otetaan käyttöön tässä päätöksessä tarkoitetuissa hakemuksissa siten, että automaattisesti ratkaistaan sellaiset hakemukset, joihin ei sisälly tapauskohtaista harkintaa tai joissa tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat Elon käsittelijä on arvioinut etukäteen.

YEL-vakuutusten päättäminen perustuu ennalta laadittuihin käsittelysääntöihin. Asian ratkaisemiseen tarvittavat tiedot, tietolähteet ja tietojen hankintaan liittyvät menettelyt sekä tietojen ajantasaisuuden ja virheettömyyden varmistaminen on myös kuvattu käsittelysäännöissä.

YEL-vakuutuksen päättämisestä säädetään yrittäjän eläkelain (YEL) 111 §:ssä. Vakuutuksen voimassaolo päättyy, jos yrittäjän ilmoituksen tai muun selvityksen perusteella käy ilmi, että yrittäjä on lopettanut tässä laissa tarkoitetun yrittäjätoimintansa tai jos hän ei enää muutoin ole vakuuttamisvelvollinen. Eläkelaitos voi selvityksen saatuaan päättää vakuutuksen takautuvasti siihen ajankohtaan, jolloin vakuuttamisen edellytykset eivät enää täyty. Vakuuttamisvelvollisuuden edellytyksistä säädetään YEL 3 §:ssä ja 4 §:ssä.

Yrittäjän tulee vakuutuksen päättämistä hakiessaan ilmoittaa syy vakuuttamisvelvollisuuden päättymiselle. Mikäli syy poikkeaa tavanomaisena pidettävistä yrittäjätoiminnan päättymistilanteista, Elo on arvioinut, että asia edellyttää tapauskohtaista harkintaa. Samoin tapauskohtaista harkintaa edellyttävät asiat, joissa päättämistä haetaan tavanomaista pidemmältä ajalta takautuvasti. Näissä tilanteissa käsittelysääntö ohjaa vakuutuksen päättymisen perusteen ja ajankohdan luonnollisen henkilön arvioitavaksi, eikä päätöstä anneta automaattisessa ratkaisumenettelyssä.

Koska päätöksellä hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista eikä muilla ole oikeutta hakea päätökseen muutosta, päätöksen perustelut voidaan hallintolain 45 §:n mukaan jättää esittämättä.

Asianosaisella on oikeus hakea maksutta oikaisua automaattisessa ratkaisumenettelyssä tehtyyn päätökseen, jolloin luonnollinen henkilö tutkii Elossa oikaisuvaatimuksen. Menettely täyttää siten hallintolain 53 e § 4 momentin ja 53 f §:n edellytykset.

Tiedonhallintalaissa säädetty edellytykset

Tiedonhallintalain 6 a luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako on dokumentoitu erilliseen asiakirjaan.

Automaattinen ratkaiseminen perustuu ennalta laadittuihin käsittelysääntöihin. Käsittelysäännöillä tarkoitetaan hallituksen esityksen (145/2022 s. 106) mukaan luonnollisen henkilön ennalta laatimia sääntöjä, joilla ohjataan hallintoasian käsittelyä ja ratkaisemista automaattisessa tietojenkäsittelyssä ja sääntöjä, joiden perusteella asia otetaan automatisoituun toimintaprosessiin tai siirretään siitä pois luonnollisen henkilön käsiteltäväksi. Käsittelysääntöjä laadittaessa Elo on ottanut huomioon työeläkelainsäädännön lisäksi yleinen hallinto-oikeudellinen sääntelyn menettelysäännökset sekä tietosuojasääntelyn. Käsittelysäännöt eivät perustu Elossa oppiviin tekoälytekniikoihin, vaan ovat aina sääntöpohjaisia. Käsittelysääntöjen syrjimättömyys on varmistettu. Käsittelysäännöistä käy ilmi myös, miten asia selvitetään riittävästi ja miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta, sekä missä tilanteissa ratkaisu edellyttää luonnollisen henkilön tekemää tapauskohtaista harkintaa tai lisäselvitysten hankkimista.

Elo on tiedonhallintalain 28 b ja c §:n mukaisesti varmistanut sen, että toteutettu automaattinen ratkaisumenettely on käsittelysäännöissä kuvatun mukainen ja sen laatua valvotaan suunnitelmallisesti. Osana laadunvarmistusta asianosaiselle laadittavat asiakirjat on katselmoitu automaattisesta päätöksenteosta edellytetty informointi, perusteluiden asianmukaisuus ja hyvän kielenkäytön sekä kielellisten oikeuksien vaatimukset mukaan lukien.

Automaattinen ratkaisumenettely ja sen käsittelysääntöjen mukaisuus on testattu ja testaushavainnot on dokumentoitu ennen käyttöönottoa. Käyttöönoton jälkeiseen laadunvalvontaan ja havaittujen virheiden korjausprosessiin on määritelty menettelytavat.

Tietosuojalainsäädännössä säädetty edellytykset

Tietosuoja-asetuksen edellyttämä kansallinen lainsäädäntö automatisoitujen yksittäispäätösten tekemisen mahdollistamiseksi on hallintolain luvussa 8 b ja tiedonhallintalain luvussa 6 a. Lainsäädännöllä on vahvistettu suojatoimet, joita automaattisessa päätöksenteossa noudatetaan. Suojatoimiin kuuluu muun muassa rekisteröidyn on oikeus vaatia luonnollisen henkilön osallistumista käsittelyyn, mikä on toteutettu siten, että rekisteröity voi tehdä oikaisuvaatimuksen automaattisesti tehdystä ratkaisusta.

Jos hallintopäätöksessä on käytetty automaattista päätöksentekoa, päätöksestä on hallintolain 53 g §:n mukaan käytävä ilmi se, että asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä tiedonhallintalain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla. Elon automaattisessa ratkaisumenettelyssä antamalla päätöksillä informoidaan päätöksen saajaa siitä, että kyseinen päätös on tehty automaattisesti ja että käyttöönottopäätös on nähtävillä elo.fi -verkkosivuilla.

Menettelyssä käytettävien henkilötietojen osalta tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehty.

Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista

1. Käsittelysäännöt ja perusteet automaattiselle ratkaisumenettelylle YEL-vakuutuksen päättämisessä
2. Tiedonhallintalain 6 a luvun mukaisten tehtävien tehtävänjako
3. Testausdokumentaatio automaattisesta päätöksenteosta YEL:ssä
4. YEL-päätösten laadunvalvonta
5. Automaattisen päätöksenteon riskiarvio

Sovelletut lainkohdat

Hallintolaki 53 e § 4 momentti, 53 f §, 53 g §
Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 28 a §, 28 b §, 28 c §, 28 d §, 28 f §,
Tiedonhallintalain voimaannpanosäännöksen 4 ja 5 momentti (23.3.2023/488)
Yrittäjän eläkelaki 3 §, 4 §, 111 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta. Käyttöönottopäätöksen, automaattisen ratkaisumenettelyn ja käyttöönottopäätöksen perusteena olevien asiakirjojen lainmukaisuudesta voi valittaa osana yksittäistä automaattisessa ratkaisumenettelyssä tehtyä päätöstä sen liitteenä olevan muutoksenhakuohjeen mukaisesti.

KESKINÄINEN TYÖELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ELO

johtaja
Jouni Seppänen

vakuutusjohtaja
Harri Kangaskoski

Tiedustelut

vakuutusjohtaja Harri Kangaskoski, puh. 020 69 4730

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo
Y-tunnus/FO-nummer 0201103-7
Kotipaikka Espoo/hemort Esbo

Postiosoite/postadress
00041 ELO
Puhelin/telefon 020 703 50
Faksi/fax 020 703 5100

Käyntiosoite/besöksadress
Revontulentie 7, 02100 Espoo
Norrskensvägen 7, 02100 Esbo
www.elo.fi

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Signom -allekirjoituspalvelulla.

Päiväys: 11. syyskuuta 2024, 13:43:29

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo

Harri Kangaskoski

Harri Kangaskoski

Oikeutettu

Oikeutettu edustamaan yhtiötä nimenkirjoituslausekkeen mukaisesti:

'Oikeutetut edustavat yhtiötä kaksi yhdessä tai kukin erikseen yhdessä hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan tai toimitusjohtajan sijaisen kanssa.'

Vahva tunnistus:

11. syyskuuta 2024, 13:42:09

Pankkitunnistus

Yritystiedot:

11. syyskuuta 2024, 13:42:11

Patentti- ja rekisterihallitus

Päiväys: 11. syyskuuta 2024, 11:50:32

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo

Jouni Seppänen

Jouni Seppänen

Oikeutettu

Oikeutettu edustamaan yhtiötä nimenkirjoituslausekkeen mukaisesti:

'Oikeutetut edustavat yhtiötä kaksi yhdessä tai kukin erikseen yhdessä hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan tai toimitusjohtajan sijaisen kanssa.'

Vahva tunnistus:

11. syyskuuta 2024, 11:49:58

Pankkitunnistus

Yritystiedot:

11. syyskuuta 2024, 11:50:00

Patentti- ja rekisterihallitus

